

«MottakerNavn»
«Adresse»
«PostNr» «Poststed»

Trondheim, 10.05.2019

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/6261

Saksbehandler:
Kjell Vidar Seljevoll

Kvotest for betinget skadefelling av ulv - mai 2019 - hele landet

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, gir Miljødirektoratet, fylkesmennene betingede skadefellingstillatelser på inntil 4 ulv for perioden 14.05.2019 til og med 31.05.2019. Tillatelsene gjelder i hele landet med unntak av ulvesonen. Vedtak om iverksetting av skadefelling og informasjon om felling av ulv, skal uten unødig opphold registreres henholdsvis på Miljøvedtaksregisteret og i Rovbase. Betingede skadefellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig.

Generelt

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Det ble også vedtatt å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Ved behandlinga av Meld. St. 21 (2015-2016) Ulv i Norsk natur, fastsatte Stortinget et nytt nasjonalt bestandsmål for ulv og endringer i ulvesonen, jf. Innst. 330 S (2015-2016).

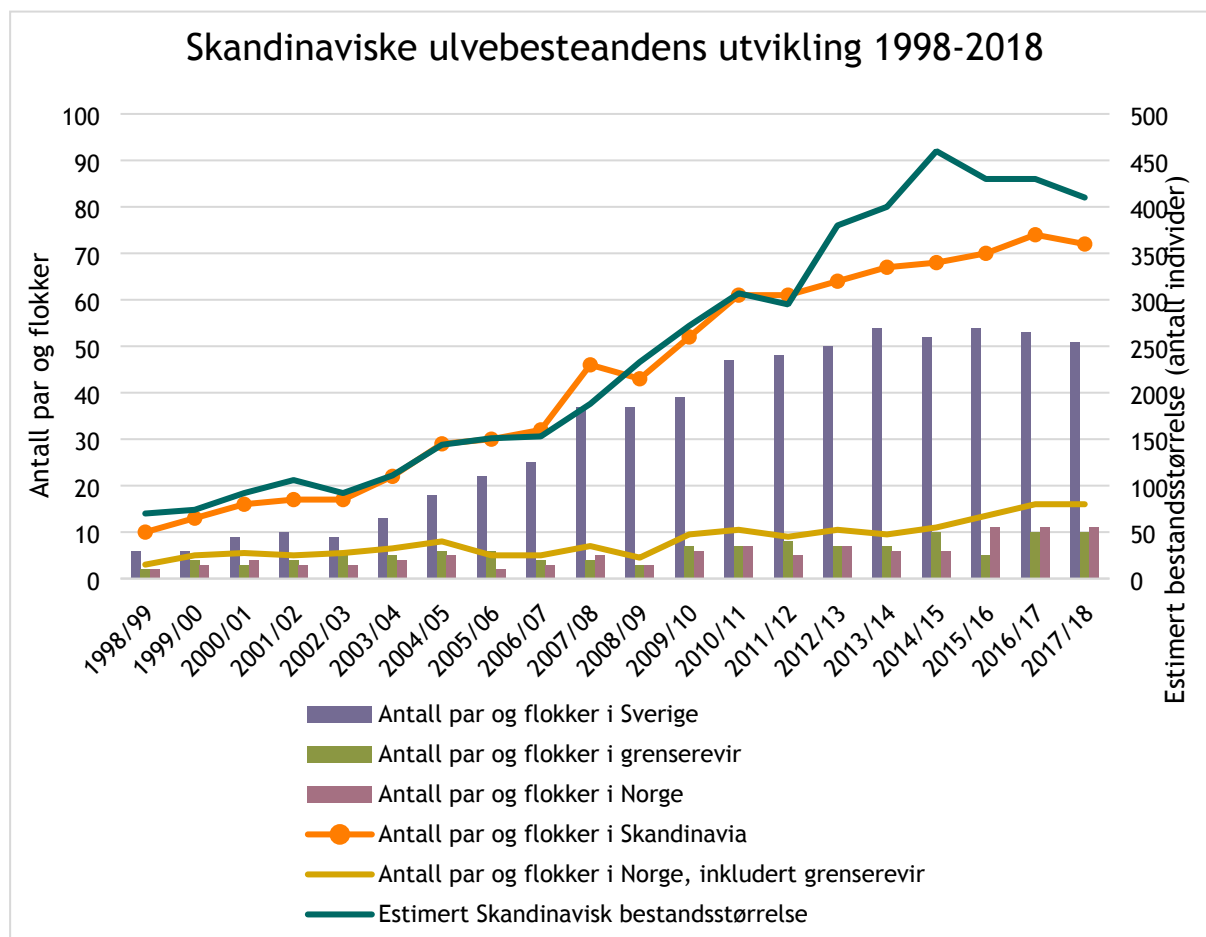
Gjennom rovviltforskriften § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden fra 1. juni til og med 15. februar. Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. rovviltforskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året. I perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det i utgangspunktet kun Miljødirektoratet som har myndighet til å vedta felling av ulv. Det er alltid et vilkår at felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografiskdifferensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6.

Miljødirektoratet har med bakgrunn i dagens situasjon vurdert at det er hensiktsmessig at myndigheten til å iverksette skadefelling av ulv for områdene utenfor ulvesonen delegeres til Fylkesmennene for perioden fra 14. mai og frem til 31. mai 2019. Myndigheten til å vurder felling av

ulv delegeres i form av vedtak om en betinget kvote som gir fylkesmennene anledning til å iverksette felling i medhold av rovviltforskriften § 9, etter en konkret vurdering av situasjon.

Bestandssituasjon

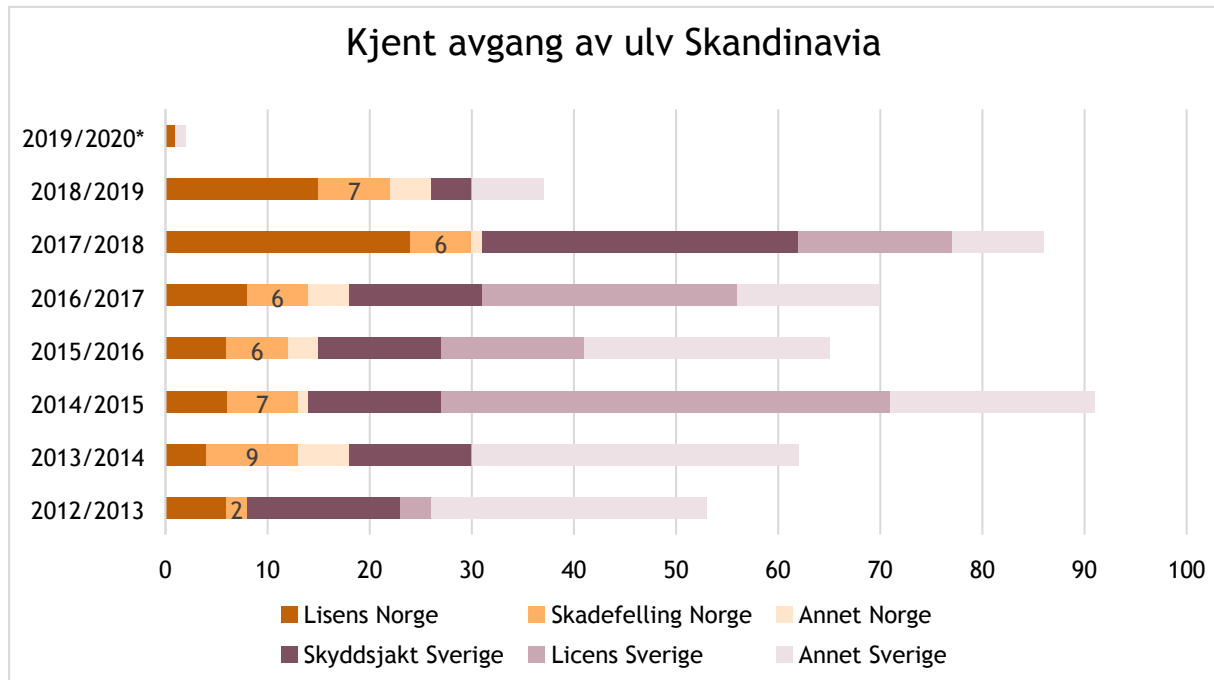
Rovdata i samarbeid med Viltskade Center og Høgskolen i Innlandet rapporterer årlig om bestandssituasjon for ulv i Skandinavia, figur 1. Det foreligger enda ikke bestandsstatusrapport for ulv i Skandinavia i 2018/2019. Dette vil bli rapportert i løpet av juni 2019.

Figur 1. Utviklingen i ulvebestanden i Skandinavia og Norge, for 20 års perioden 1998 til og med 2018.

Det er ikke rapportert endelige data etter springssesongen 2018/2019 enda, men Rovdata har 20. mars 2019 publisert en foreløpig statusrapport for ulv i Norge for vinteren 2018-2019. Rapporten viser til at det i perioden 1. oktober 2018 - 20. mars 2019 er dokumentert fem sikre valpekull i helnorske revir, tre valpekull i grenserevir med tilhold på begge sider av riksgrensen og to valpekull der det foreløpig er uklart om revirgrensene strekker seg på tvers av riksgrensen, alle ti valpekull er registrert med tilknytning til norsk ulvesone. Videre fremgår det av den foreløpige rapporten at det er påvist totalt 99 - 102 ulver i Norge, hvorav minst 64 - 66 av ulvene har helnorsk tilhold, 23-24 har tilhold på begge sider av grensen til Sverige og 12 har usikker grensestatus. Etter 1. oktober 2018 er det registrert 17 døde ulver i Norge. Disse er medregnet i overstående tall over antall ulver i Norge.

For jaktåret 2018/2019 er det kjent avgang av 26 ulv i Norge og 11 i Sverige, noe som er noe lavere avgang enn hva som har vært tilfelle de foregående sesongene. Reduksjon i kjent avgang skyldes i hovedsak at det ikke ble åpnet for licensjakt på svensk side, jaktåret 2018/2019. På norsk side er avgangen i 2018/2019 den nest høyeste som er registrert de siste 5 årene. Det er registrert en død ulv i hvert av landene inneværende jaktår (figur 2).

Figur 2 Kjent avgang av ulv i Skandinavia og Norge, for jaktårene (1. april - 31. mars) fra og med 2012/2013 og til d.d. *foreløpige data for inneværende jaktår 2019/2020.

Det har årlig blitt felt ulv på skadefelling i Norge og de siste årene har omfanget vært mellom 2-9 individer per jaktår (1. april til og med 31. mars).

Hovedutbredelsen av ulv i Norge er konsentrert til fylkene med ulvesone i Sørøst- Norge, dvs. Hedmark, Akershus, Oslo og Østfold. Kun et fåtall registreringer av ulv er gjort utenfor disse fylkene siste vinter jf. foreløpig rapport fra Rovdata 20. mars. Flere av individene som har blitt registrert i andre områder er skutt i løpet av vinteren. Men det er gjort funn av DNA av ulv i Sogn og Fjordane, Trøndelag og Finnmark som stammer fra dyr en ikke har kunnskap om at er felt. Videre er det kjent at ungulv kan utvandre fra føderevir på vår/forsommer. Og det kan etter direktoratets vurdering oppstå situasjoner som gir grunnlag for å tillate skadefelling i tiden vi nå er inne i.

Ut fra disse vurderingene og med tanke på rask iverksettelse, i de tilfeller når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, vedtar Miljødirektoratet en kvote for betinget skadefelling av ulv som fylkesmennene kan iverksette etter eget tiltak eller etter søknad jf. rovviltforskriften § 9 og innenfor gitt kvote og tidsrom. Miljødirektoratet vurderer at et uttak 4 individer utenfor ulvesonen, ikke vil sette ulvebestandens overlevelse i fare.

Miljødirektoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som ulv påfører bufe- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette

grunnlag fastsatt en betinget kvote for skadefelling av inntil 4 ulv som kan iverksettes av fylkesmennene etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i rovviltforskriften § 9, jf. § 1 og § 6.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. Det skal være 4-6 årlige ynglinger av ulv. 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5.

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Det vises også til St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og Meld. St. 21 (2015-2016) Ulv i norsk natur og Stortingets

behandling av denne, jf. Innst. 330 S (2015-2016). Lisensfellingsperioden er fra og med 2019 endret slik at lisensfelling varer fram til 31. mai 2019. Dette for å gi en økt mulighet for å felle ulv på lisensfelling i forkant av beitesesongen. Departementet har dermed framhevet lisensfelling som en foretrukket reguleringsform i denne perioden. Samtidig kan det etter direktoratets vurdering være situasjoner der skadefelling kan være aktuelt.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking:

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Miljødirektoratet legger til grunn at dette vedtaket blant annet bygger på kunnskap om ulvens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet vil i den forbindelse vise til beskrivelsen av bestandssituasjonen til ulv i dette vedtaket, samt til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Førre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9.

Miljødirektoratet viser til avtalen mellom Klima- og miljødepartementet og Miljødepartementet i Sverige av august 2011 om forvaltning av genetisk verdifulle individer. Det kan ikke forutsettes at ethvert genetisk verdifullt individ i populasjonen kan identifiseres til enhver tid, for eksempel ved akutte skader på sau og tamrein på sommeren, eller i områder uten snødekke. Det skal likevel, så langt det er mulig, gjennomføres forsøk på innsamling av prøve for identifisering av genetisk status før det fattes vedtak om felling. Det ble i 2018 gjort forsøk med samling av DNA ved hjelp av salvi/spytt, som gav lovende resultat. Dette arbeidet vil bli videreført i 2019. Vi viser for øvrig til brev fra Klima- og miljødepartementet 24. april 2018 og vårt brev av 21. mai 2018.

Miljødirektoratet vil informere fylkesmenn om rutiner for innsamling og analyser av DNA prøver ulv kommende beitesesong når dette er avklart med Rovdata.

Vurdering av skadepotensialet

I 2018 ble det erstattet 2606 sau og lam som drept av ulv i Norge, noe som utgjorde 15,6 % av det totale skadeomfanget på sau som ble erstattet som tapt til fredet rovvilt. Tapene fordeler seg ujevnt og er høyere i områder tilgrensende ulvesonen. I beitesesongen 2018 ble det erstattet 1421

sau og lam som drept av ulv i Hedmark fylke, noe som utgjorde 55,3 % av sau erstattet som drept av ulv i Hedmark. Hoveddelene av tapene skjer utenfor ulvesonen og det er streifende ulv som forårsaker det meste av tapet. Andelen ulveskader på tamrein har over år ligget lavt og for reindriftsåret 2017/2018 ble det erstattet 3 tamrein som drept av ulv i Norge. Det er for reindriftsåret 2018/2019 påvist 52 skader av ulv på tamrein i Finnmark og Hedmark fylker.

Miljødirektoratet har ved vurderingen av behovet for uttak særlig vektlagt skadehistorikken og skadepotensialet, samt de føringer som er lagt ved etablering av et forvaltningsområde for ynglende ulv som skal sikre en differensiert forvaltning av ulv. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og felling av ulv siste år.

Erfaringer fra tidligere år tilsier en rask forflytning av unge utvandrende ulver i perioden fra siste del av april og inn i sommerhalvåret. Ulv kan dukke opp hvor som helst i landet, og dermed skape en uforutsigbarhet både i forhold til næring og forvaltning. Det anses å foreligge et betydelig skadepotensiale, både ovenfor sau som snart slippes på innmarksbeite, og ovenfor tamrein. Erfaring fra de siste årene viser at utvandrende ulver som dukker opp i prioriterte beiteområder kan forårsake store skader. Prinsippet om geografisk differensiering innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for uttak av rovvilt. For å begrense skadeomfanget på husdyr og tamrein forvoldt av ulv vil uttak kunne være nødvendig.

Direktoratet viser til at det skal gjøres konkrete vurderinger av vilkårene for skadefelling, og om disse vilkårene er oppfylt i den enkelte situasjon. Vilkaene om at skadefelling ikke skal true bestandens overlevelse og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger skal være oppfylt uavhengig av vurdering av skadepotensiale. Det vises i denne sammenheng til brev fra Klima- og miljøministeren av 9. juli 2014 og 12. mars 2015 til berørte forvaltningsetater.

Rapportering

Før fylkesmannen fatter vedtak eller av eget tiltak iverksetter felling, jf. rovviltforskriften § 9, må fylkesmannen forvise seg om at iverksettelsen skjer innenfor den samlede kvote for landet på 4 ulv. Alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal registreres i Miljøvedtaksregisteret av den som fatter vedtaket. Dette skal gjøres umiddelbart etter at vedtaket er fattet. Felte individer skal uten opphold registreres i Rovbase.

All irregulær avgang av ulv innenfor virketiden til vedtaket skal avregnes fastsatt antall ulver som kan felles. Ulv felt i medhold av dette vedtaket skal også avregnes av eventuell gjenværende lisenskvote for området, men ulv felt på lisensfelling som belastes lisensfellingskvote skal ikke avregnes av denne betingede kvoten.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Kjell Vidar Seljevoll
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:
Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030

OSLO